

lische verdediging' wilde voeren; Gerretson en Groeninx van Zoelen interpreteerden dat zo, dat die onbetrouwbare maar duivels-slimme *inner circle* in feite bereid was, de Duitsers dan vrije doortocht te verlenen. Een ernstige beschuldiging! De Enquêtecommissie heeft haar grondig onderzocht en er geen spaan van heel gelaten.¹ Wij onderschrijven haar conclusie. Uiteraard hebben de Duitsers enkele malen Buitenlandse Zaken gepolst of de mogelijkheid bestond dat Nederland zich bij een doortocht van de Duitse troepen door een gedeelte van Limburg zou neerleggen; tweemaal geschiedde dat door gezant Zech in gesprekken met de secretaris-generaal van Buitenlandse Zaken, Snouck Hurgronje, vermoedelijk eind '39 en begin '40² – medio januari werd diezelfde suggestie met verzoek haar door te geven, aan een van de directeuren van Philips voorgelegd, ir. Otten. Uit eigen beweging waarschuwden Snouck Hurgronje en Otten de Duitse gesprekspartners al, dat hun denkbeeld door de regering nimmer aanvaard zou worden – een standpunt dat alle drie de keren door minister van Kleffens van harte onderschreven werd, 'zonder een moment van weifeling', aldus Otten.³ Daarbij speelde bij de minister ook de herinnering aan gebeurtenissen na de eerste wereldoorlog een rol: Belgische annexionisten hadden zich toen, vergeefs overigens en zonder in de provincie veel weerklank te vinden, moeite gegeven, Limburg of een deel van Limburg aan België toegevoegd te krijgen. 'Als er één provincie was', aldus het standpunt van mr. van Kleffens, 'ten aanzien waarvan wij de uiterste consequenties moesten trekken, dan was het Limburg.'⁴ Voor het Algemeen Hoofdkwartier was het, zo zei later het hoofd van de afdeling operaties, 'een wet van Meden en Perzen: bij iedere bezetting van een vierkante centimeter van ons gebied: oorlog.'⁵ De in Limburg opgestelde troepen zouden, ook als de Duitsers een verrassende *bepaalde* overval uitgevoerd hadden, onmiddellijk geschoten hebben. Dat was hun instructie.⁶

¹ *Enq.*, dl. II a, p. 15–24. ² Getuige A. M. Snouck Hurgronje, a.v., dl. I c, p. 172. ³ A.v., getuige P. F. S. Otten, a.v. p. 270–71. ⁴ Brief, 20 febr. 1956, van E. N. van Kleffens. ⁵ J. J. C. P. Wilson, 30 nov. 1955. ⁶ In de *Akten zur Deutschen Auswärtigen Politik 1918–1945*, Serie D, dl. VIII (1961) is op p. 608–09 een brief d.d. 12 februari 1940 van Heydrich aan von Ribbentrop afgedrukt waaruit wij citeren: 'Ein Gewährsmann meiner Dienststelle verfügt, wie bereits wiederholt festgestellt werden konnte, über ausgezeichnete Verbindungen zu holländischen Regierungskreisen. Er ist persönlich befreundet mit dem Aussenminister Kleffens und ist nach seinen eigenen Angaben in der letzten Zeit wiederholt zu Sitzungen eines 'Aktionsausschusses' der holländischen Regierung herangezogen worden, dem unter anderem der Ministerpräsident de Geer und der Aussenminister Kleffens angehören. Der Gewährsmann berichtet über die Auffassung der holländischen Regierung von der gegenwärtigen Lage wie folgt: . . . Würde Deutschland durch Belgien marschieren, dann würde Holland nichts tun. Würden deutsche Truppen